

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2015-2016
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΜΑΘΗΜΑ: Εμβάθυνση στο ουσιαστικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής
Ένωσης
Καθηγήτρια: Ρ.-Ε. Παπαδοπούλου
Απόστολος Σαμαράς
Εργασία Παρουσίαση: Σπυρίδων Θανασούλας

Η ελευθερία ως αρχή με πολιτικό περιεχόμενο

A 3D, white, embossed map of Europe is centered on the page. The map shows the outlines of the continents and is set against a light gray background. The text is overlaid on the map.

Η ελευθερία ως αρχή συναρτώμενη προς την ευρωπαϊκή ιθαγένεια

Ευρωπαϊκή ιθαγένεια - ΙΣΤΟΡΙΚΟ

[Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ρώμη, 1957)]

- Δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
- Δικαίωμα διαμονής στο έδαφος της Κοινότητας.
- Τα δικαιώματα αυτά – στενή σύνδεση με τις οικονομικές δραστηριότητες.

[Διάσκεψη Κορυφής στο Παρίσι (1974)]

- οι εννέα αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων - είχε εξεταστεί η παροχή "ειδικών δικαιωμάτων" στους υπηκόους της Οικονομικής Κοινότητας την εποχή εκείνη.

[Η ενιαία ευρωπαϊκή πράξη (1986)]

- Η δυναμική της ενιαίας πράξης παρακίνησε το Συμβούλιο το 1990 να επεκτείνει το δικαίωμα διαμονής στα πρόσωπα που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα.
- Προϋπόθεση: να διαθέτουν επαρκείς πόρους και κοινωνική κάλυψη.

Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια

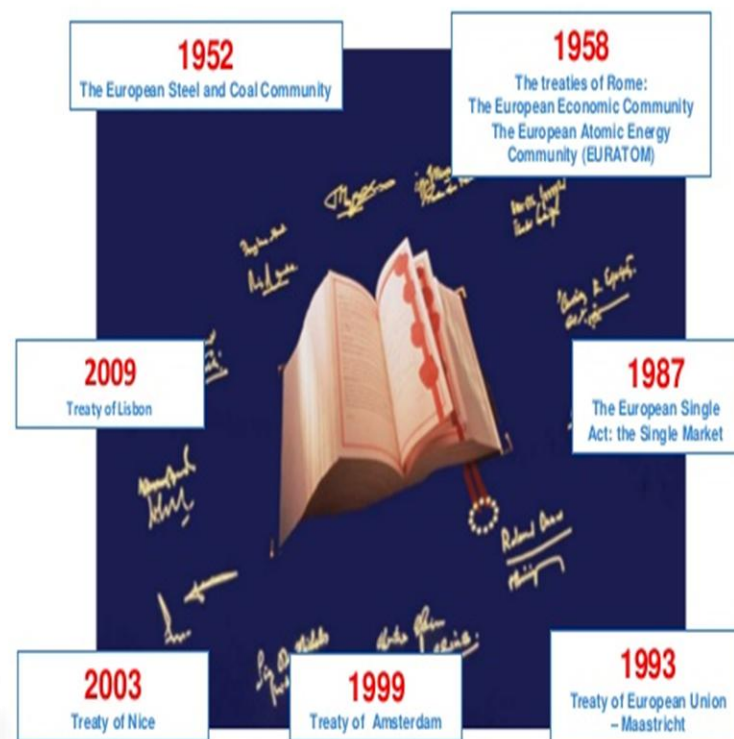

Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια - ΙΣΤΟΡΙΚΟ

[Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992)]

- ❖ Θεσπίστηκε η ιθαγένεια της Ένωσης.
- ❖ Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση εισήγαγε την ευρωπαϊκή ιθαγένεια στο πλαίσιο της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (άρθρο 17, πρώην άρθρο 8).
- ❖ Προσπάθεια των Κρατών μελών να προσδώσουν περισσότερο ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα στην Ένωση.
- ❖ Προσφέρει στους πολίτες της ΕΕ περισσότερα δικαιώματα και μεγαλύτερη προστασία.

The treaties – basis for democratic cooperation built on law

Καθιέρωση της ευρωπαϊκής ιθαγένειας.

[Στόχοι]

- Ενίσχυση και προώθηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας.
- Προώθηση της ιδέας της ύπαρξης μιας Ευρώπης των πολιτών.
- Μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία της ενωσιακής ολοκλήρωσης.

[Νομική βάση]

Άρθρα 9 έως 12 ΣΕΕ

& άρθρα 18 έως 25 ΣΛΕΕ

❖ Άρθρο 9 ΣΕΕ (ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ)

Πολίτης της Ένωσης → κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα κράτους μέλους.

Ιθαγένεια της Ένωσης → προστίθεται στην εθνική ιθαγένεια και δεν την αντικαθιστά.

* Βασική διαφορά μεταξύ τους έγκειται στο ότι τα δικαιώματα που έχουν οι πολίτες λόγω της ευρωπαϊκής ιθαγένειας δεν συνοδεύονται από υποχρεώσεις.

❖ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

18-19 ΣΛΕΕ → Απαγόρευση διακρίσεων - οι πολίτες της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να μην υφίστανται διακρίσεις λόγω ιθαγένειας

20-25 ΣΛΕΕ → Ιθαγένεια της Ένωσης & δικαιώματα που απορρέουν από αυτή.

Εμβάθυνση στο ουσιαστικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΟΙΜΙΟ – ΣΕΕ

Η ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΒΕΛΓΩΝ, Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΑΥΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΥΨΗΛΟΤΗΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΔΟΥΚΑΣ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ, Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ, Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΑΥΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΣ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟΥ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ

«...**ΑΠΟΦΑΣΙΣΜΕΝΟΙ** να θεσπίσουν μια **κοινή ιθαγένεια** για τους υπηκόους των χωρών τους... **ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝ** να ιδρύσουν Ευρωπαϊκή Ένωση, και, προς το σκοπό αυτό, όρισαν πληρεξουσίους, ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ συμφώνησαν στις ακόλουθες διατάξεις...»

The delegates to the signing of the Treaty of Lisbon

The delegates to the signing of the Treaty of Lisbon

Τι σημαίνει «Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια» ;

- ❖ Κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα μιας χώρας της ΕΕ είναι αυτομάτως και πολίτης της ΕΕ.
- ❖ Η ιθαγένεια της ΕΕ είναι συμπληρωματική και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια.
 - Δύο πρακτικά συμπεράσματα:
 - i. είναι αναγκαίο για ένα πρόσωπο να έχει την υπηκοότητα ενός κράτους μέλους πριν αποκτήσει την ιθαγένεια της Ένωσης,
 - ii. η ευρωπαϊκή ιθαγένεια επιτρέπει την απόκτηση δικαιωμάτων τα οποία συμπληρώνουν και προστίθενται στην εθνική ιθαγένεια.
- ❖ Εναπόκειται σε κάθε χώρα της ΕΕ να καθορίσει τις προϋποθέσεις για την απόκτηση και την απώλεια της ιθαγένειας της εν λόγω χώρας.
- ❖ Ιθαγένεια της Ένωσης παρέχεται απευθείας σε κάθε πολίτη της ΕΕ από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εμβάθυνση στο ουσιαστικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

❖ Φορείς της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας:

Κατά το ά. 20 παρ. 1 ΣΛΕΕ «Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός Κράτους μέλους».

❖ Κτήση και απώλεια της Ιθαγένειας της Ένωσης:

Η Συνθήκη δεν καθιερώνει μια αυτόνομη εξουσία της Ένωσης για να απονέμει ή να αφαιρεί την Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια. Αντίθετα, αυτή, ως παρακολούθημα της εθνικής ιθαγένειας, αποκτάται και απόλλεται μαζί της και σύμφωνα με τους σχετικούς εθνικούς κανόνες.

❖ Χαρακτήρας:

Η Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια έχει παρακολουθηματικό χαρακτήρα της ιθαγένειας των Κρατών μελών. Εξάλλου, «η Ιθαγένεια της Ένωσης προστίθεται και δεν αντικαθιστά την εθνική ιθαγένεια».

Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια

Οι πολίτες της Ένωσης έχουν σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 2 ΣΛΕΕ τα εξής δικαιώματα:

- 1. Ελεύθερης Κυκλοφορίας και Διαμονής** στο έδαφος των Κρατών μελών*,**
- 2. Εκλέγειν και Εκλέγεσθαι** στις εκλογές του **Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** καθώς και στις **δημοτικές εκλογές** στο Κράτος μέλος κατοικίας τους, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους*,
- 3. απολαμβάνουν στο έδαφος τρίτης χώρας**, στην οποία δεν αντιπροσωπεύεται το Κράτος μέλος της υπηκοότητά τους, **Διπλωματικής και Προξενικής Προστασίας** κάθε Κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού*,
- 4. Αναφοράς** στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και **προσφυγής** στον Ευρωπαϊκό Διαμεσολαβητή, καθώς και το δικαίωμα **να απευθύνονται** στα όργανα της Ένωσης σε μία από τις επίσημες γλώσσες και να λαμβάνουν απάντηση στην ίδια γλώσσα.

*Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα (ειδική νομοθετική διαδικασία), και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να συμπληρώνει τα ανωτέρω δικαιώματα.

** Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο & το Συμβούλιο –συνήθη νομοθετική διαδικασία- εκδίδουν διατάξεις.(βλ. άρθρο 21 παρ. 2 ΣΛΕΕ)

Άλλα δικαιώματα εκ των Συνθηκών

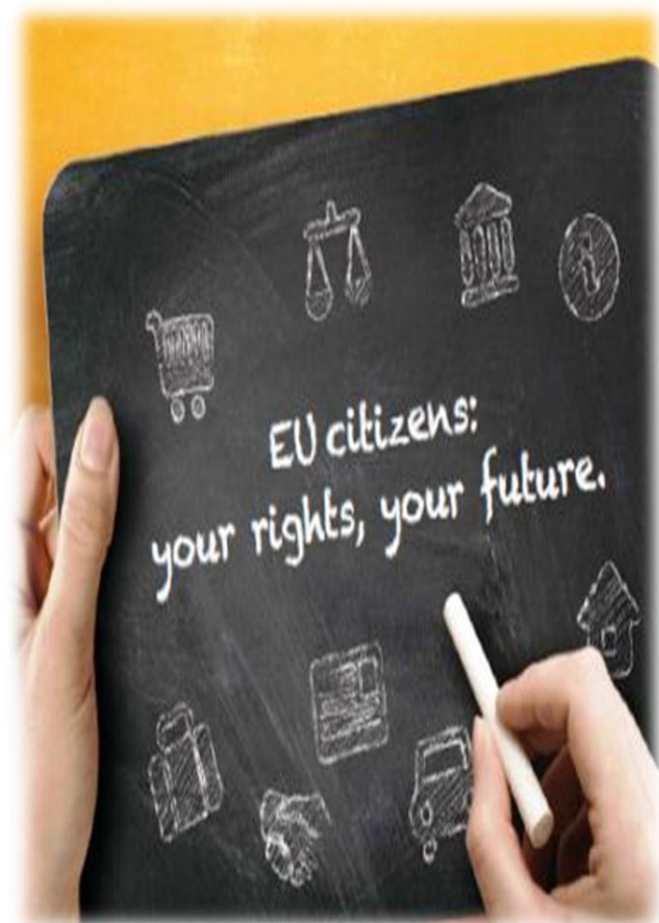
❖ Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα - [άρθρο 15 παρ. 3 ΣΛΕΕ]

➤ Κάθε πολίτης της Ένωσης (και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα Κράτος μέλος) έχει δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα των οργάνων και οργανισμών της Ένωσης.

❖ Λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία - [άρθρο 11 παρ. 4 ΣΕΕ & άρθρο 24 εδ. 1 ΣΛΕΕ]

➤ Πολίτες της Ένωσης, εφόσον συγκεντρωθεί αριθμός τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου, υπήκοοι σημαντικού αριθμού Κρατών μελών, μπορούν να λαμβάνουν την πρωτοβουλία και να καλούν την Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών.

➤ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο & το Συμβούλιο αποφασίζοντας μέσω κανονισμών –συνήθη νομοθετική διαδικασία- εκδίδουν διατάξεις.

Οδηγία 93/109/ΕΚ

Οδηγία 93/109/ΕΚ του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 1993

- Λεπτομέρειες άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε ένα κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι.
- Ο κοινοτικός εκλογέας ασκεί το εκλογικό του δικαίωμα είτε στο κράτος μέλος της κατοικίας είτε στο κράτος μέλος καταγωγής.
- Το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος της κατοικίας = εφαρμογή της αρχής των μη διακρίσεων μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών και συμπλήρωμα του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής.
- Στόχος της ιθαγένειας της Ένωσης → η καλύτερη ενσωμάτωση των πολιτών της Ένωσης στη χώρα υποδοχής τους.
- **Οδηγία 2013/1/ΕΕ του Συμβουλίου**, της 20ής Δεκεμβρίου 2012 , τροποποίηση(«μικρή») της οδηγίας 93/109/ΕΚ

Οδηγία 94/80/ΕΚ

Οδηγία 94/80/ΕΚ του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1994

- Περί λεπτομερών κανόνων άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι.
- Όλοι οι πολίτες της Ένωσης, ανεξάρτητα αν είναι ή όχι υπήκοοι του κράτους μέλους κατοικίας, να μπορούν να ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές υπό τις ίδιες προϋποθέσεις.
- Το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος μέλος της κατοικίας = εφαρμογή της αρχής των μη διακρίσεων μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών και συμπλήρωμα του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής.
- Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας δεν επηρεάζουν τις διατάξεις κάθε κράτους μέλους σχετικά με το δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι είτε των ημεδαπών οι οποίοι κατοικούν εκτός του εδάφους του είτε των υπηκόων τρίτων χωρών που κατοικούν στο εν λόγω κράτος μέλος.

Οδηγία 94/80/ΕΚ

Ευρωπαϊκή ιθαγένεια

- Τα κράτη μέλη κατοικίας μπορούν να ορίζουν ότι, οι πολίτες της Ένωσης, οι οποίοι βάσει ατομικής αποφάσεως αστικού δικαίου ή αποφάσεως ποινικού δικαστηρίου, έχουν εκπέσει του δικαιώματος του εκλέγεσθαι δυνάμει του δικαίου του κράτους μέλους καταγωγής, αποκλείονται από την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές.
- Οι εκλόγιμοι υπόκεινται στις προϋποθέσεις περί ασυμβίβαστου που ισχύουν για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους κατοικίας.
- Όλοι οι πολίτες της Ένωσης, ανεξάρτητα αν είναι υπήκοοι του κράτους μέλους κατοικίας, πρέπει να μπορούν να ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές υπό τις ίδιες προϋποθέσεις.
- Κατά συνέπεια, είναι αναγκαίο οι προϋποθέσεις, και ιδίως όσες συνδέονται με τη διάρκεια και την απόδειξη της κατοικίας που ισχύουν για τους αλλοδαπούς, να ταυτίζονται με εκείνες που εφαρμόζονται, κατά περίπτωση, για τους ημεδαπούς του οικείου κράτους μέλους
- Οι πολίτες της Ένωσης που δεν έχουν την υπηκοότητα του εν λόγω κράτους μέλους δεν πρέπει να υπόκεινται σε ειδικές προϋποθέσεις εκτός εάν, κατ' εξαίρεση, η διαφορετική μεταχείριση ημεδαπών και αλλοδαπών δικαιολογείται υπό συγκεκριμένες περιστάσεις διαφοροποιούσες τους δεύτερους έναντι των πρώτων.
- **2012/412/ΕΕ** – εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2012 – μικρή τροποποίηση

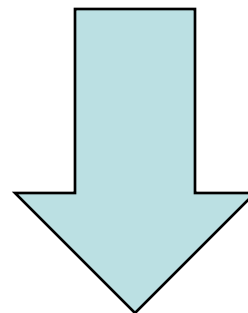
Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς τις οδηγίες

Η Οδηγία του Συμβουλίου της Ε.Ε 94/80/ΕΚ περί της άσκησης του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές από τους πολίτες της Ένωσης που κατοικούν σε κράτος μέλος του οποίου δεν είναι υπήκοοι,

& η Οδηγία 93/109/ΕΚ περί της άσκησης των ανωτέρω δικαιωμάτων κατά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

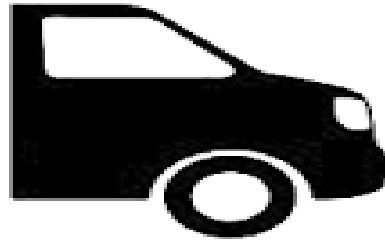

Έχει ενσωματωθεί η οδηγία = έχει γίνει νόμος του Ελληνικού Κράτους

ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ.133/97 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει και το Ν.2196/94 αντίστοιχα.

Οδηγία 2004/38/ΕΚ

Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004

- Σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών.
- Στις 30 Απριλίου 2004 τέθηκε σε ισχύ.
- Τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 & Κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ.
- Η οδηγία 2004/38/ΕΚ έχει ενσωματωθεί με το Προεδρικό Διάταγμα 106/2007.
- Βλ. και άρθρο 21 παρ. 2 ΣΛΕΕ.
- Οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν το δικαίωμα να κυκλοφορούν και να ζουν ελεύθερα σε άλλη χώρα της ΕΕ, υπό τις συνθήκες που ορίζονται στις Συνθήκες της ΕΕ.
- Η ελεύθερη κυκλοφορία ανθρώπων αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ.

Οδηγία 2004/38/ΕΚ

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Η ΟΔΗΓΙΑ;

1. Συγκεντρώνει σε μία μόνη νομική πράξη τις υφιστάμενες νομοθετικές πράξεις.
2. Θεσπίζει τους όρους για το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής (τόσο προσωρινής όσο και μόνιμης) για τους πολίτες της ΕΕ και τα μέλη της οικογένειάς τους!!!
3. Ορίζει τους περιορισμούς των δικαιωμάτων για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας.
4. Αποσαφηνίζει το καθεστώς των ανθρώπων που είναι μισθωτοί, μη μισθωτοί, φοιτητές ή που δεν εργάζονται με αμοιβή.

Οδηγία 2004/38/ΕΚ

❖ Οι πολίτες της ΕΕ με δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο σε ισχύ μπορούν:

- να εισέλθουν σε άλλη χώρα της ΕΕ, όπως επίσης μπορούν τα μέλη της οικογένειάς τους - είτε είναι πολίτες της ΕΕ είτε όχι- χωρίς θεώρηση εξόδου ή εισόδου·
- να ζουν σε άλλη χώρα της ΕΕ έως και 3 μήνες χωρίς όρους ή διατυπώσεις·
- να ζουν σε άλλη χώρα της ΕΕ για περισσότερους από 3 μήνες υπό ορισμένους όρους, ανάλογα με το καθεστώς στη χώρα υποδοχής. Όσοι είναι μισθωτοί ή μη μισθωτοί δεν χρειάζεται να πληρούν κανέναν άλλο όρο. Οι φοιτητές και άλλα άτομα που δεν εργάζονται με αμοιβή, όπως τα άτομα σε σύνταξη, πρέπει να διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και την οικογένειά τους, ώστε να μην αποτελέσουν βάρος για το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και την πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας της χώρας υποδοχής·
- πρέπει να εγγράφονται από τις αρμόδιες αρχές, εφόσον ζουν σε μια χώρα περισσότερους από 3 μήνες. Τα μέλη της οικογένειας, εάν δεν είναι υπήκοοι της ΕΕ, απαιτείται να διαθέτουν δελτίο διαμονής σε ισχύ για 5 έτη·
- να δικαιούνται μόνιμη διαμονή, εφόσον έχουν ζήσει νομίμως σε άλλη χώρα της ΕΕ για συνεχές χρονικό διάστημα 5 ετών. Αυτό ισχύει επίσης και για τα μέλη της οικογένειας·
- να έχουν το δικαίωμα ισότιμης μεταχείρισης με τους υπηκόους της χώρας υποδοχής. Ωστόσο, οι αρχές υποδοχής δεν υποχρεούνται να αναγνωρίζουν πλεονεκτήματα σε πολίτες της ΕΕ που δεν εργάζονται με αμοιβή κατά τη διάρκεια των 3 πρώτων μηνών της διαμονής τους.

Οδηγία 2004/38/ΕΚ

Επιπλέον:

- Τα μέλη της οικογένειας μπορούν, υπό ορισμένες συνθήκες, να διατηρούν το δικαίωμα να ζουν στην οικεία χώρα εάν ο πολίτης της ΕΕ έχει αποβιώσει ή εγκαταλείψει τη χώρα.
- * Πολίτης της ΕΕ: κάθε πρόσωπο το οποίο έχει την ιθαγένεια χώρας της ΕΕ.
- * Μέλος της οικογένειας: αυτό καλύπτει, για παράδειγμα, τον/τη σύζυγο, τον/τη σύντροφο που έχει καταχωρισμένη σχέση με πολίτη της ΕΕ και τους απευθείας κατιόντες κάτω της ηλικίας των 21 ετών.
- Οι πολίτες της ΕΕ, ή τα μέλη της οικογένειας, μπορούν να απελαθούν, εάν συμπεριφέρονται κατά τρόπο ο οποίος απειλεί σοβαρά ένα θεμελιώδες συμφέρον της κοινωνίας.
- Οι μόνες ασθένειες που δικαιολογούν τον περιορισμό της ελευθερίας κυκλοφορίας είναι ασθένειες που η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας θεωρεί ότι ενέχουν κίνδυνο επιδημίας.

Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια

[Παρ. 1 άρθρο 21 ΣΛΕΕ]

«Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις Συνθήκες και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή τους.»

«Επιτέλους πήρα σύνταξη!!!.. Θα πάω να αράξω 2 μήνες στην Ρώμησηη!...»

SCHENGEN
Schengen

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

- Σήμα Κινδύνου για ελεύθερη μετακίνηση!
- «Η Σένγκεν (η ζώνη της ΕΕ όπου η μετακίνηση γίνεται ελεύθερα) είναι ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Χωρίς τη Σένγκεν, χωρίς την ελεύθερη μετακίνηση των εργαζόμενων, χωρίς την ελευθερία στα ταξίδια για τους Ευρωπαίους πολίτες, το ευρώ δεν έχει νόημα πλέον»
- «Το ίδιο ισχύει για τον σύνδεσμο μεταξύ Σένγκεν, ελευθερίας κίνησης και εσωτερικής αγοράς. Αν κάποιος θέλει να «σκοτώσει» τη Σένγκεν, τότε εν τέλει, αυτό που θα κάνει είναι να «τελειώσει» και την ενιαία αγορά» ~ Ζαν Κλοντ Γιούνκερ
- Η αυστριακή κυβέρνηση επαναφέρει τους συνοριακούς ελέγχους
- ανέστειλε προσωρινά τη συνθήκη του Σένγκεν και επιβάλλει πλήρη μέτρα ελέγχου των συνόρων για όλους όσους εισέρχονται στη χώρα, ανακοίνωσε στις 16-1-2016 ο αυστριακός καγκελάριος Werner Faymann "Στα σημεία ελέγχου των συνόρων θα πρέπει όλοι να προσκομίζουν έγκυρο πιστοποιητικό ταυτότητας"

Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια

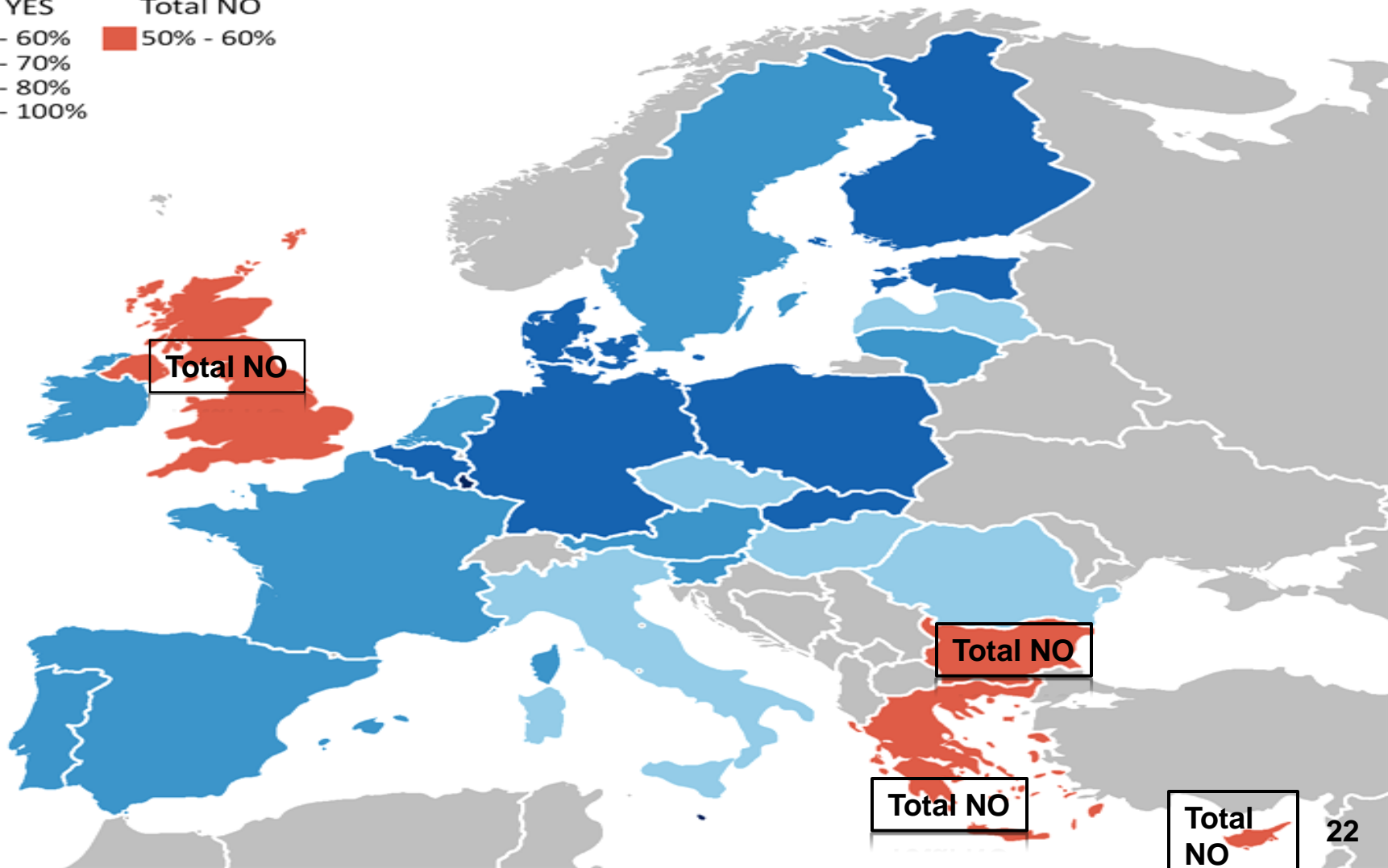
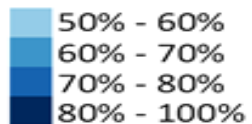

The sense of European Citizenship

Answered YES or NO to the question «Do you feel you are a citizen of the EU?»

Total YES

Total NO

Διπλωματική και Προξενική Προστασία από κάθε Κράτος μέλος στο έδαφος τρίτης χώρας.

- Κάθε πολίτης της Ένωσης απολαύει, στο έδαφος τρίτων χωρών στις οποίες δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν έναντι των υπηκόων αυτού του κράτους .

- **[άρθρα 35 ΣΕΕ και 23 ΣΛΕΕ]**

**Οδηγία
2015/637**

- Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να εκδίδει οδηγίες για τη λήψη μέτρων συντονισμού και συνεργασίας που απαιτούνται για να διευκολυνθεί η προστασία αυτή.
- **[Οδηγία 2015/637] του Συμβουλίου της 20ής Απριλίου 2015** περί των μέτρων συντονισμού και συνεργασίας προς διευκόλυνση της προξενικής προστασίας για μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της Ένωσης σε τρίτες χώρες.
- Η προξενική προστασία μπορεί να περιλαμβάνει συνδρομή, μεταξύ άλλων στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) σύλληψης ή κράτησης· β) διάπραξης εγκλήματος με θύμα τον πολίτη· γ) σοβαρού ατυχήματος ή σοβαρής ασθένειας· δ) θανάτου· ε) βοήθειας και επαναπατρισμού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης· στ) ανάγκης προσωρινών ταξιδιωτικών εγγράφων.
- Οι αιτούντες προξενική προστασία αποδεικνύουν ότι είναι πολίτες της Ένωσης με την προσκόμιση των διαβατηρίων τους ή των δελτίων ταυτότητάς τους. Εάν ο πολίτης της Ένωσης δεν δύναται να προσκομίσει έγκυρο διαβατήριο ή δελτίο ταυτότητας, η ιθαγένεια μπορεί να αποδειχθεί με κάθε άλλο τρόπο, μεταξύ άλλων, εν ανάγκη, μέσω επαλήθευσης με τις διπλωματικές ή προξενικές αρχές του κράτους μέλους του οποίου ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι υπήκοος.
- Ένα κράτος μέλος δεν αντιπροσωπεύεται σε τρίτη χώρα εάν δεν έχει πρεσβεία ή προξενείο εγκατεστημένα εκεί σε μόνιμη βάση ή εάν δεν έχει πρεσβεία, προξενείο ή επίτιμο πρόξενο εκεί που να είναι πράγματι σε θέση να παράσχει προξενική προστασία σε μια δεδομένη περίπτωση.
- Προξενική προστασία παρέχεται σε μέλη της οικογένειας που δεν είναι οι ίδιοι πολίτες της Ένωσης και συνοδεύουν μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες σε τρίτη χώρα, στον ίδιο βαθμό και με τους ίδιους όρους που θα παρεχόταν στα μέλη της οικογένειας των πολιτών του συντρέχοντος κράτους μέλους, τα οποία δεν είναι οι ίδιοι πολίτες της Ένωσης, σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο ή πρακτική.
- Στην πράξη, ο πολίτης της ΕΕ, του οποίου το διαβατήριο ή το ταξιδιωτικό έγγραφο έχει χαθεί, κλαπεί ή καταστραφεί σε χώρα, όπου το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος δεν αντιπροσωπεύεται, μπορεί να ζητήσει να του χορηγηθεί προσωρινό ταξιδιωτικό έγγραφο, από την πρεσβευτική ή προξενική αντιπροσωπεία ενός άλλου κράτους μέλους [Απόφαση 96/409]

1.000.000

European Citizens' Initiative!

COMMISSION

proposes
legislation

COUNCIL

PARLIAMENT

codecision

Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών

Κανονισμός

(ΕΕ)

αριθ.

211/2011

➤ Η συνθήκη της Λισαβόνας εισήγαγε μια νέα μορφή δημόσιας συμμετοχής για τους ευρωπαίους πολίτες, την Πρωτοβουλία Πολιτών.

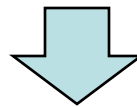
➤ [άρθρο 11 παρ. 4 ΣΕΕ] → Προβλέπεται για τους πολίτες της Ένωσης το δικαίωμα να καλούν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, να υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις επί θεμάτων στα οποία οι εν λόγω πολίτες θεωρούν ότι απαιτείται νομική πράξη της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών.

➤ [Άρθρο 24 εδ. 1 ΣΛΕΕ] → Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, εκδίδουν τις διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες και προϋποθέσεις που απαιτούνται για την υποβολή πρωτοβουλίας πολιτών κατά την έννοια του άρθρου 11 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένου του ελάχιστου αριθμού κρατών μελών από τα οποία οι πολίτες αυτοί πρέπει να προέρχονται.

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 211/2011

Αντικείμενο του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία πολιτών

Τα κριτήρια κατάθεσης και παραδεκτού μιας τέτοιας πρωτοβουλίας πολιτών:

- οι υπογράφοντες πρωτοβουλία πολιτών πρέπει να προέρχονται τουλάχιστον από το ένα τέταρτο των κρατών μελών και, για το κάθε κράτος μέλος που εκπροσωπείται στην πρωτοβουλία, ο ελάχιστος αριθμός των υπογραφόντων πρέπει να είναι ίσος με τον αριθμό που προκύπτει αν πολλαπλασιαστεί ο αριθμός των ευρωβουλευτών που εκλέγονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος επί 750·
- οι διοργανωτές πρέπει να είναι τουλάχιστον 7 πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να βρίσκονται σε ηλικία που παρέχει δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και να είναι εγκατεστημένοι σε τουλάχιστον 7 διαφορετικά κράτη μέλη· η επιτροπή που θα συσταθεί πρέπει να ορίσει έναν κύριο αντιπρόσωπο και έναν αναπληρωτή υπεύθυνο για τις σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή·
- για να είναι αποδεκτή μια πρωτοβουλία πολιτών πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: να έχει συσταθεί η επιτροπή πολιτών και να έχουν οριστεί τα πρόσωπα επικοινωνίας· η προτεινόμενη πρωτοβουλία πολιτών δεν πρέπει να βρίσκεται εμφανώς εκτός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για υποβολή πρότασης νομοθετικής πράξης της Ένωσης, ούτε και να αντιτίθεται έκδηλα στις αξίες της Ένωσης, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της ΣΕΕ· να μην είναι καταχρηστική, επιπόλαιη ή κακόβουλη·
- κάθε πρωτοβουλία πολιτών που πληροί τα καθορισμένα κριτήρια σχετικά με το παραδεκτό πρέπει να καταχωρείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός δύο μηνών από την παραλαβή της.

Έκθεση της Επιτροπής για την Ιθαγένεια το 2013

- ❖ Βλ. άρθρο 25 ΣΛΕΕ
- ❖ Νέες δράσεις σε διάφορους τομείς:
 - Άρση των εμποδίων που υφίστανται για τους εργαζόμενους, τους σπουδαστές και τους ασκούμενους πολίτες της ΕΕ.
 - Περιορισμός της γραφειοκρατίας στα κράτη μέλη.
 - Προστασία των περισσότερο ευάλωτων πολιτών της ΕΕ.
 - Εξάλειψη των φραγμών όσον αφορά τις αγορές στην ΕΕ.
 - Προώθηση της διαθεσιμότητας στοχοθετημένων και προσβάσιμων δεδομένων σχετικά με την ΕΕ.
 - Προώθηση της συμμετοχής των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία.

Δικαστήριο

- ❖ Η αναβάθμιση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας ήρθε μέσω της Νομολογίας του ΔΕΕ, το οποίο σε σειρά αποφάσεων του [**D' Hoop, C- 224/98, Grzelczyk, C-184/99,**] τόνισε ότι:

«η ιδιότητα του πολίτη της Ενώσεως τείνει να αποτελέσει τη θεμελιώδη ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών, η οποία εξασφαλίζει, εντός του *rationae materiae* πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης, την ίδια νομική μεταχείριση σε όσους εξ αυτών βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους και υπό την επιφύλαξη των ρητά προβλεπομένων εξαιρέσεων συναφώς».

- ❖ Η αναγόρευση της **ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης σε ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ**

- ❖ προσέδωσε σ' αυτήν μια **οριζόντια εφαρμογή σ' όλο το πλάτος της Συνθήκης**, αφού ο θεμελιώδης χαρακτήρας της επέβαλλε μια νέα ανάγνωση πολλών διατάξεων και την αναθεώρηση στερεοτύπων της θεωρίας του ενωσιακού δικαίου. Έτσι, επιβεβαιώθηκε κατά τρόπο οριστικό

- η αποσύνδεση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής από την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας,
- και μια γενική επιταγή ίσης μεταχείρισης όλων των υπηκόων των Κρατών μελών, που βρίσκονται νόμιμα στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους με τους ημεδαπούς.

Ελεύθερη Κυκλοφορία και Διαμονή (Άρθρο 21 ΣΛΕΕ)

- Αρχικά συνδεδεμένη στενά με άσκηση οικονομικής δραστηριότητας.
→ 45, 49, 56 ΣΛΕΕ
- Η εισαγωγή του δικαιώματος Ελεύθερης Κυκλοφορίας και Διαμονής, συνδεδεμένου με την Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια 18 ΣυνθΕΚ (21 ΣΛΕΕ), προκάλεσε εν πρώτοις ερμηνευτικά ζητήματα.

→ ΔΕΚ, C-64/96 και C-65/96, Land Nordrhein Westfalen v Uecker,

23 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η ιθαγένεια της Ενώσεως, που προβλέπεται από το άρθρο 8 της Συνθήκης ΕΚ, δεν έχει ως σκοπό την επέκταση του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης και σε εσωτερικές καταστάσεις, οι οποίες δεν έχουν κανένα συνδετικό στοιχείο με το κοινοτικό δίκαιο. Εξάλλου, το άρθρο Μ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει ότι καμία διάταξη της εν λόγω Συνθήκης δεν θίγει τις Συνθήκες για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με την επιφύλαξη των διατάξεων που τροποποιούν ρητά τις Συνθήκες αυτές. Οι ενδεχόμενες δυσμενείς διακρίσεις τις οποίες ενδεχομένως υφίστανται οι υπήκοοι κρατών μέλους έναντι του δικαίου του εν λόγω κράτους εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου αυτού, οπότε πρέπει να επιλύονται στο πλαίσιο του εσωτερικού νομικού συστήματος του ως άνω κράτους.

24 Επομένως, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι άτομο που έχει την ιθαγένεια τρίτης χώρας και είναι νυμφευμένο με εργαζόμενο υπήκοο κράτους μέλους δεν μπορεί να επικαλεστεί το δικαίωμα που απορρέει από το άρθρο 11 του κανονισμού 1612/68 όταν ο εν λόγω εργαζόμενος ουδέποτε άσκησε το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας εντός της Κοινότητας.

Ελεύθερη Κυκλοφορία και Διαμονή (Άρθρο 21 ΣΛΕΕ)

→ ΔΕΚ, C-193/94, Skanavi and Chryssanthakopoulos

Κατά το παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου και πριν από τη θέση σε εφαρμογή της οδηγίας 91/439, για την άδεια οδήγησης, το άρθρο 52 της Συνθήκης δεν απαγορεύει σ' ένα κράτος μέλος να επιβάλλει στον κάτοχο αδειάς οδήγησης εκδοθείσας από άλλο κράτος μέλος την αντικατάσταση της αδειάς αυτής με άδεια του κράτους μέλους υποδοχής εντός προθεσμίας ενός έτους από την έναρξη της συνήθους διαμονής του στο έδαφος του κράτους αυτού, προκειμένου να εξακολουθεί να έχει εντός αυτού το δικαίωμα να οδηγεί όχημα με κινητήρα.

Πράγματι, λόγω της πολυπλοκότητας του θέματος και των διαφορών που εξακολουθούσαν να υπάρχουν μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών, το Συμβούλιο, στο οποίο εναπόκειτο να υλοποιήσει την εναρμόνιση των προϋποθέσεων εκδόσεως των αδειών οδήγησης και να προβλέψει την αμοιβαία αναγνώρισή τους μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου να καταργήσει τα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, τα οποία απορρέουν από την υποχρέωση αποκτήσεως αδειάς οδήγησης εκδιδομένης από το κράτος μέλος υποδοχής, μπορούσε να προβεί σε προοδευτική υλοποίηση της εναρμόνισής αυτής και, επομένως, εγκύρως επέτρεψε στα κράτη μέλη να επιβάλλουν, σε ένα μεταβατικό στάδιο, την εν λόγω υποχρέωση αντικαταστάσεως.

Ελεύθερη Κυκλοφορία και Διαμονή (Άρθρο 21 ΣΛΕΕ)

- Το ΔΕΚ δέχτηκε ότι στο πλαίσιο του 21 ΣΛΕΕ δεν χρειάζεται έκδοση πράξης του δευτερογενούς κοινοτικού δικαίου για να υλοποιηθεί, καθώς η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής πηγάζει άμεσα από τη Συνθήκη, γεγονός που **αποτελέσε σημαντική νομολογιακή μεταστροφή και εξέλιξη.**
- → ΔΕΚ, C- 413/99, **Baumbast and R.**

82 Βάσει του άρθρου 17, παράγραφος 1, ΕΚ, πολίτης της Ενώσεως είναι κάθε πρόσωπο που έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους. Το καθεστώς του πολίτη της Ενώσεως καθιερώθηκε για να αποτελέσει το βασικό καθεστώς των υπηκόων των κρατών μελών (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-184/99, *Grzelczyk*, Συλλογή 2001, σ. I-6193, σκέψη 31).

83 Εξάλλου, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν απαιτεί να ασκούν οι πολίτες της Ενώσεως επαγγελματική, είτε μισθωτή είτε ανεξάρτητη, δραστηριότητα για να έχουν τα δικαιώματα που προβλέπονται στο δεύτερο μέρος της Συνθήκης ΕΚ το οποίο αφορά την ιθαγένεια της Ενώσεως. Επί πλέον, στο κείμενο της εν λόγω Συνθήκης δεν υπάρχει τίποτα που να επιτρέπει να θεωρηθεί ότι πολίτες της Ενώσεως που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος για να ασκήσουν εκεί μισθωτή δραστηριότητα στερούνται λόγω της ιθαγένειάς τους, όταν η δραστηριότητα αυτή τελειώνει, δικαιωμάτων που τους παρέχει η Συνθήκη ΕΚ.

→ ΔΕΚ, C-85/96 , Martinez Sala v Freistaat Bayern

63 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο πολίτης της Ευρωπαϊκής Ενώσεως ο οποίος, όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, διαμένει νομίμως εντός του εδάφους του κράτους μέλους υποδοχής μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο 6 της Συνθήκης σε όλες τις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, περιλαμβανομένης και της περιπτώσεως στην οποία το κράτος μέλος αυτό καθυστερεί ή αρνείται να του χορηγήσει μια παροχή που χορηγείται σε κάθε πρόσωπο που διαμένει νομίμως εντός του εδάφους του κράτους αυτού, προβάλλοντας ως αιτιολογία ότι δεν του έχει προσκομιστεί έγγραφο που δεν είναι υποχρεωμένοι να προσκομίζουν οι υπήκοοι του κράτους αυτού και του οποίου την έκδοση μπορούν να καθυστερήσουν ή να αρνηθούν οι διοικητικές αρχές του.

→ ΔΕΚ, C-184/99, Grzelczyk

29. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, αν ένας Βέλγος σπουδαστής, που δεν έχει όμως την ιδιότητα του εργαζομένου κατά τον κανονισμό 1612/68, τελούσε σε συνθήκες όμοιες με αυτές του R. Grzelczyk, θα πληρούσε τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να λάβει το κατώτατο όριο διαβίωσης. Το γεγονός ότι ο R. Grzelczyk δεν έχει τη βελγική ιθαγένεια συνιστά το μοναδικό εμπόδιο για τη χορήγηση του κατώτατου ορίου διαβίωσης και, επομένως, πρόκειται χωρίς αμφιβολία για διάκριση λόγω ιθαγένειας.
30. Στους τομείς εφαρμογής της Συνθήκης, μια τέτοια διάκριση απαγορεύεται, κατ' αρχήν, από το άρθρο 6. Εν προκειμένω, το άρθρο αυτό πρέπει να αναγνωσθεί σε συνδυασμό με τις σχετικές με την ιθαγένεια της Ενώσεως διατάξεις της Συνθήκης, ώστε να εξακριβωθεί ο τομέας εφαρμογής του.
31. Συγκεκριμένα, η ιδιότητα του πολίτη της Ενώσεως τείνει να αποτελέσει τη θεμελιώδη ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών, η οποία εξασφαλίζει την ίδια νομική μεταχείριση σε όσους εξ αυτών βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους και υπό την επιφύλαξη των ρητά προβλεπομένων εξαιρέσεων.

→C-224/98 - D'Hoop

34. Η εθνική κανονιστική ρύθμιση, συνδέοντας τη χορήγηση των επιδομάτων αναμονής με την προϋπόθεση να έχουν λάβει τον απαιτούμενο τίτλο σπουδών στο Βέλγιο, θέτει έτσι σε δυσμενή θέση ορισμένους ημεδαπούς απλώς και μόνο διότι άσκησαν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας, προκειμένου να τύχουν εκπαίδευσως εντός άλλου κράτους μέλους.
35. Αυτή η άνιση μεταχείριση αντιβαίνει στις αρχές στις οποίες βασίζεται η ιδιότητα του πολίτη της Ενώσεως, δηλαδή στη διασφάλιση της ίδιας νομικής μεταχειρίσεως κατά την άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας.

Ελεύθερη Κυκλοφορία και Διαμονή (Άρθρο 21 ΣΛΕΕ)

- Το ΔΕΚ αποσυνέδεσε έτι περαιτέρω το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας από την υποχρεωτική άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Εξαρτά, ωστόσο, τη νόμιμη είσοδο, κυκλοφορία και διαμονή από 2 βασικές προϋποθέσεις:
 1. Την ύπαρξη υγειονομικής ασφάλισης για το σύνολο των κινδύνων
 2. Και οι Επαρκείς πόροι

Δυνάμει της Αποφάσεως Baumbast και R. **επιτρέπεται σε κάθε πολίτη κράτους μέλους να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, ακόμη κι αν η οικονομική του δραστηριότητα στο κράτος αυτό έληξε ή και όταν δεν ασκεί καμία οικονομική δραστηριότητα.**

Ελεύθερη Κυκλοφορία και Διαμονή (Άρθρο 21 ΣΛΕΕ)

Άρθρο 21 ΣΛΕΕ και Οδηγία 90/364 & 2004/38 σχετικά με δικαίωμα πολιτών της Ένωσης να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών

→ ΔΕΚ, C-200/02, Catherine Zhu και Chen

20 Εξάλλου, αντίθετα προς τα υποστηριζόμενα από την Ιρλανδική Κυβέρνηση, ένα παιδί μικρής ηλικίας μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής που διασφαλίζονται από το κοινοτικό δίκαιο. Η ικανότητα υπηκόου κράτους μέλους να είναι υποκείμενο των δικαιωμάτων τα οποία διασφαλίζουν η Συνθήκη και το παράγωγο δίκαιο στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων δεν μπορεί να εξαρτάται από την προϋπόθεση να έχει ο ενδιαφερόμενος φθάσει στην ηλικία που απαιτείται ώστε να έχει τη νομική ικανότητα να ασκήσει ο ίδιος τα εν λόγω δικαιώματα [βλ. υπό το πνεύμα αυτό, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 2), αποφάσεις της 15ης Μαρτίου 1989, 389/87 και 390/87, Echternach και Moritz, Συλλογή 1989, σ. 723, σκέψη 21, και της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-413/99, Baumbast και R, Συλλογή 2002, σ. I-7091, σκέψεις 52 έως 63, και, όσον αφορά το άρθρο 17 ΕΚ, προμνησθείσα απόφαση Garcia Avello, σκέψη 21]. Επιπλέον, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 47 έως 52 των προτάσεων του, ούτε από το γράμμα ούτε από τους σκοπούς των άρθρων 18 ΕΚ και 49 ΕΚ και των οδηγιών 73/148 και 90/364 προκύπτει ότι αυτή καθαυτή η απόλαυση των δικαιωμάτων που αποτελούν των αντικείμενο των διατάξεων αυτών υπόκειται στην προϋπόθεση κάποιας ελάχιστης ηλικίας.

Ελεύθερη Κυκλοφορία και Διαμονή (Άρθρο 21 ΣΛΕΕ)

28 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Catherine **διαθέτει τόσο υγειονομική ασφάλιση όσο και επαρκείς πόρους**, οι οποίοι της παρέχονται από τη μητέρα της, ώστε να μην επιβαρύνει το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής.

Με τις ως άνω αποφάσεις γίνεται αντιληπτό και παγίως νομολογιακά κατοχυρωμένο ότι:

Η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης τείνει να αποτελέσει πλέον τη θεμελιώδη ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών.

Συμμετοχή στις δημοτικές εκλογές και στις ευρωεκλογές (άρθρο 22 ΣΛΕΕ)

- Τα 2 Δικαιώματα του Άρθρου 22 ΣΛΕΕ συνιστούν τη σημαντικότερη πολιτική έκφανση της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης.

Βέβαια, το **εθνικό δίκαιο** προδιαγράφει και ορίζει ποιοι αποτελούν τους πολίτες του κράτους και άρα ποιοι φέρουν το εκλογικό δικαίωμα.

→ ΔΕΚ, Ισπανία / Ηνωμ. Βασιλείου, C-145/04

74 Περαιτέρω, ναι μεν η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης τείνει να αποτελέσει τη θεμελιώδη ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών, η οποία εξασφαλίζει την ίδια νομική μεταχείριση σε όσους εξ αυτών τελούν στην ίδια κατάσταση, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους και υπό την επιφύλαξη των ειδικά προβλεπομένων συναφώς εξαιρέσεων (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-184/99, Grzelczyk, Συλλογή 2001, σ. I-6193, σκέψη 31), η διαπίστωση όμως αυτή δεν έχει κατ' ανάγκη ως συνέπεια ότι τα αναγνωριζόμενα από τη Συνθήκη δικαιώματα παρέχονται αποκλειστικά στους πολίτες της Ένωσης.

75 Συναφώς, με την προπαρατεθείσα **απόφαση Kaur**, το Δικαστήριο, το οποίο υπενθυμίζει τη σημασία της δηλώσεως της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου...

92 Όπως ορθώς ισχυρίζονται το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή, η έκφραση «υπό τις ίδιες συνθήκες» δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου έχει εφαρμογή, χωρίς να τύχει προσαρμογής, στους εκλογείς του Γιβραλτάρ, εξομοιώνοντάς τους με τους εκλογείς της εκλογικής περιφέρειας του Ηνωμένου Βασιλείου με την οποία συνδέονται. Συγκεκριμένα, αν ίσχυε η υπόθεση αυτή, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι θα συνδεόταν με την επικράτεια του Ηνωμένου Βασιλείου, οι εκλογείς θα μετακινούνταν στο Ηνωμένο Βασίλειο για να συμβουλευτούν τους εκλογικούς καταλόγους, θα ψήφιζαν στο Ηνωμένο Βασίλειο ή διά αλληλογραφίας και θα έφερναν τις εκλογικές διαφορές τους ενώπιον των δικαστηρίων του Ηνωμένου Βασιλείου.

93 Αντιθέτως, το Ηνωμένο Βασίλειο εφάρμοσε τη νομοθεσία του και στο Γιβραλτάρ και την προσαρμοσε, *mutatis mutandis*, στο έδαφος αυτό, προκειμένου να εκπληρώσει την επιταγή εξασφάλισης «ίδιων συνθηκών». Συνεπώς, **ένας εκλογέας του Γιβραλτάρ βρίσκεται σε ανάλογη κατάσταση με αυτή ενός εκλογέα του Ηνωμένου Βασιλείου και δεν πρέπει να αντιμετωπίσει δυσχέρειες συνδεόμενες με το καθεστώς του Γιβραλτάρ, που δεν θα του επέτρεπαν ή θα τον απέτρεπαν από την άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν.**

Εμβάθυνση στο ουσιαστικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συμμετοχή στις δημοτικές εκλογές και στις ευρωεκλογές (άρθρο 22 ΣΛΕΕ)

→ ΔΕΚ, *Eman & Sevinger*, C-300/04

40 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι **οι διατάξεις της Συνθήκης δεν περιέχουν κανόνα που να προσδιορίζει ρητά και συγκεκριμένα τους έχοντες το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.**

41 Το άρθρο 190, παράγραφος 4, ΕΚ αναφέρεται στη διαδικασία για τις εκλογές αυτές. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, η εκλογή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διεξάγεται με άμεση και καθολική ψηφοφορία κατά ενιαία διαδικασία σε όλα τα κράτη μέλη ή σύμφωνα με κοινές αρχές όλων των κρατών μελών.

42 Το άρθρο 1 της Πράξεως του 1976 προβλέπει ότι τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται με αναλογικό σύστημα και ότι οι εκλογές διεξάγονται με άμεση, καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία. Κατά το άρθρο 8 της Πράξεως του 1976, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της Πράξεως αυτής, η εκλογική διαδικασία διέπεται, σε κάθε κράτος μέλος, από τις εθνικές διατάξεις, αλλά οι διατάξεις αυτές, οι οποίες ενδεχομένως λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των κρατών μελών, δεν πρέπει συνολικά να θίγουν την αναλογικότητα του εκλογικού συστήματος.

43 Πάντως, ούτε το άρθρο 190 ΕΚ ούτε η Πράξη του 1976 καθορίζουν ρητά και συγκεκριμένα ποιοι είναι οι έχοντες το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

44 Κανένα σαφές συμπέρασμα δεν μπορεί να συναχθεί συναφώς από τα άρθρα 189 ΕΚ και 190 ΕΚ, τα οποία αφορούν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ορίζουν ότι αυτό αποτελείται από εκπροσώπους των λαών των κρατών μελών, **καθότι δεν δίδεται ορισμός του όρου «λαοί» και αυτός ενδέχεται να έχει διαφορετικές έννοιες ανάλογα με τα κράτη μέλη και τις γλώσσες της Ενώσεως.**

Στο παρόν στάδιο της εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, τίποτε δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη, εφόσον τηρούν το κοινοτικό δίκαιο, να καθορίζουν τις προϋποθέσεις ασκήσεως του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, χρησιμοποιώντας ως κριτήριο την κατοικία στην επικράτεια εντός της οποίας διεξάγονται οι εκλογές, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως όμως απαγορεύει τα επιλεγέντα κριτήρια να έχουν ως αποτέλεσμα τη διαφορετική μεταχείριση των υπηκόων που τελούν σε παρόμοιες καταστάσεις, εφόσον αυτή η διαφορετική μεταχείριση δεν δικαιολογείται αντικειμενικά.

Η Γενική Αρχή της Ισότητας και η Απαγόρευση των Διακρίσεων

→ ΔΕΚ, Επιτροπή / Ελλάδα, C-155/09

68 Αρκεί να υπομνησθεί ότι κατά πάγια νομολογία, η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, είτε θεμελιώνεται στο άρθρο 12 ΕΚ είτε στα άρθρα 39 ΕΚ ή 43 ΕΚ, επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται παρόμοιες καταστάσεις κατά τρόπο διαφορετικό και να μην αντιμετωπίζονται διαφορετικές καταστάσεις καθ' όμοιο τρόπο. Τέτοια αντιμετώπιση θα μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνον αν στηριζόταν σε αντικειμενικά και ανεξάρτητα στοιχεία της ιθαγένειας των ενδιαφερομένων και ανάλογα προς τον θεμιτώς επιδιωκόμενο σκοπό (βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2008, C-164/07, Wood, Συλλογή 2008, σ. I-4143, σκέψη 13, και της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-524/06, Huber, Συλλογή 2008, σ. I-9705, σκέψη 75).

69 Εν προκειμένω, υπενθυμίζεται ότι οι Έλληνες υπήκοοι και οι υπήκοοι κρατών μελών άλλων από την Ελληνική Δημοκρατία που προτίθενται να εγκατασταθούν στην Ελλάδα βρίσκονται, όσον αφορά την αγορά πρώτης κατοικίας σε αυτό το κράτος μέλος, σε παρόμοια κατάσταση. Δυνάμει, όμως, του άρθρου 1, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του νόμου 1078/1980, το μόνο στοιχείο που διαφοροποιεί την κατάσταση των Ελλήνων υπηκόων ή των προσώπων ελληνικής καταγωγής και των μη Ελλήνων υπηκόων, ως προς το δικαίωμά τους στην απαλλαγή από τον φόρο, είναι η ιθαγένειά τους. Συγκεκριμένα, μόνον οι Έλληνες υπήκοοι και τα πρόσωπα ελληνικής καταγωγής επωφελούνται της εν λόγω απαλλαγής. Ως εκ τούτου, αυτή **η διαφορετική μεταχείριση, η οποία στηρίζεται ρητώς και αποκλειστικώς στην ιθαγένεια, συνιστά ευθεία δυσμενή διάκριση.**

Απαγόρευση Διακρίσεων λόγω Ιθαγένειας

→ ΔΕΚ, Wall, C-91/08

65 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι οι κατοχυρωμένες στα άρθρα 43 ΕΚ και 49 ΕΚ αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, καθώς και η εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας δεν επιβάλλουν στις δημόσιες αρχές να καταγγέλλουν σύμβαση, ούτε στα εθνικά δικαστήρια να λαμβάνουν μέτρα σε κάθε περίπτωση υποτιθέμενης αθετήσεως της υποχρέωσης αυτής κατά τη διαδικασία παραχωρήσεως υπηρεσιών. Εναπόκειται στην εσωτερική έννομη τάξη να ρυθμίσει τα μέσα έννομης προστασίας προς προάσπιση των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από την εν λόγω υποχρέωση, κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα μέσα αυτά να μην είναι λιγότερο ευνοϊκά από παρόμοιες διαδικασίες εσωτερικής έννομης τάξεως, ούτε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών.

Απαγόρευση Διακρίσεων λόγω Ιθαγένειας

→ ΔΕΚ, Επιτροπή / Ελλάδα, 305/87

- 2 Το μοναδικό άρθρο του ελληνικού Προεδρικού Διατάγματος της 22ας/24ης Ιουνίου 1927 απαγορεύει, επ' απειλή απόλυτης ακυρότητας της σχετικής δικαιοπραξίας, ποινικών κυρώσεων και παύσεως του συμπράττοντος συμβολαιογράφου, την απόκτηση από αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα κυριότητας ή άλλου εμπραγμάτου δικαιώματος, πλην υποθήκης, επί ακινήτων κτημάτων κειμένων στις ελληνικές περιοχές που χαρακτηρίζονται ως παραμεθόριες, καθώς και τη μίσθωση ή παραχώρηση της χρήσεως πάνω από μία τριετία αστικών ακινήτων κειμένων στις παραμεθόριες περιοχές στα ίδια αυτά πρόσωπα...
- 12 Κατά την Επιτροπή, η νομοθεσία της Ελληνικής Δημοκρατίας είναι αντίθετη προς τα άρθρα 7, 48, 52 και 59 της Συνθήκης. Στο σημείο αυτό, πρέπει, καταρχάς, να υπενθυμιστεί **ότι η γενική αρχή του άρθρου 7 της Συνθήκης, περί απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας**, συγκεκριμενοποιείται από τα άρθρα 48, 52 και 59 της Συνθήκης σχετικά με τους ειδικούς τομείς που διέπονται από αυτά. Κατά συνέπεια, κάθε ρύθμιση ασυμβίβαστη προς τις διατάξεις αυτές είναι ασυμβίβαστη και προς το άρθρο 7 της Συνθήκης (βλέπε απόφαση της 21ης Ιουνίου 1974, Reyners, 2/74, Rec. 1974, σ. 631 απόφαση της 14ης Ιουλίου 1976, Dona, 13/76, Rec. 1976, σ. 1333 απόφαση της 9ης Ιουνίου 1977, van Ameyde, 90/76, Rec. 1977, σ. 1091).
- 13 Το άρθρο 7 της Συνθήκης, κατά το οποίο "εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας συνθήκης και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών της, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας", μπορεί, επομένως, να εφαρμοστεί αυτοτελώς μόνο σε περιπτώσεις διεπόμενες από το κοινοτικό δίκαιο, για τις οποίες η Συνθήκη δεν προβλέπει ειδική απαγόρευση των διακρίσεων.

The
End